

Anna Chytilová: *Estetické aspekty fotografie (Fotografický styl jako problém pro teorii Rogera Scrutona)*

Oponentský posudek

Bakalářská práce Anny Chytilové s názvem *Estetické aspekty fotografie (Fotografický styl jako problém pro teorii Rogera Scrutona)* se věnuje jednomu ze zcela základních témat teorie fotografie coby uměleckého druhu. Klade si otázku, v jakém smyslu lze fotografii považovat za samostatné umělecké médium a kde hledat specificky fotografické estetické hodnoty. K tématu přistupuje prostřednictvím jednoho z nejnámějších útoků na svébytnost fotografie coby uměleckého druhu, jehož autorem byl britský filozof a estetik Roger Scruton. Podle Scrutona technologická povaha fotografie zamezuje tomu, aby výsledný produkt umělcovy práce nesl jakýkoli otisk jeho uměleckého záměru: mechanická povaha vzniku fotografií je zodpovědná za jejich zcela transparentní povahu, což jinými slovy řečeno znamená, že vztah mezi fotografickým obrazem a jeho předlohou je vztahem čistě kauzálním, nikoli vztahem kreativního uchopení či osobností umělce ovlivněného znovu-předvedení předlohy. Za přesvědčením, že fotografie přece jen nabízí svébytné prostředky uměleckého vyjádření, stojí podle Scrutona směšování prostředků vlastních jiným druhům výtvarného umění s těmi, kterými disponuje fotografie, anebo neopodstatněné zaměňování inscenace fotografované scény se samotným výsledkem, s hodnotou fotografie (fotografie je zcela transparentní, tj. nenabízí nic navíc, než by nabízel pohled přímo na snímanou scénu samotný, bez jejího prostředkování – mizí tedy prostor pro jakýkoli autorský vnos).

Práce postupuje ve čtyřech jasně odlišených krocích. Nejdříve je v základních obrysech představena Scrutonova pozice. V druhém kroku jsou pak zohledněny její kritiky, které ovšem nezohledňují Scrutonovo omezení, kterým zacílil svoji úvahu pouze na tzv. *ideál fotografie*, tedy na čistě dokumentární fotografii očištěnou od jakýchkoli „výtvarných“ zásahů. Následuje představení polemiky Dominica McIver Lopese se Scrutonovými názory na jeho vlastní „půdě“, tj. Lopes odmítá Scrutonovy závěry i při respektování požadavku omezit se jen na ideál fotografie. V posledním kroku je inspirace Lopesovými návrhy estetického ocenění čisté fotografie obohacena o zohlednění skutečnosti, že fotografie bývají pořizovány a prezentovány v tzv. fotografických cyklech, které umožňují uvažovat o fotografickém stylu i u čisté fotografie. Tento návrh je následně rozpracován pomocí teorie uměleckého stylu Nelsona Goodmana.

Za největší přednosti práce považují jednak jasné vymezení tématu, dále strukturu výkladu a zvolenou literaturu, o kterou se argumentace opírá. Zároveň je nutné také zmínit, že z celé práce je jasné znát autorčin autentický zájem o téma, který se projevuje jak výběrem materiálu, na kterém dokládá dílčí tvrzení práce, tak jeho interpretacemi, které nabízí. Autorka prokazuje, že nad zvolenou literaturou má potřebnou kontrolu, jednotlivé tituly interpretuje srozumitelně a v rozsahu, který si postup práce vyžaduje. Dovedl bych si představit, že by bylo možné takto rozvržené téma rozpracovat ještě detailněji do podoby textu podstatně většího rozsahu (např. diplomové práce). V těchto ohledech, tedy po řekněme myšlenkové stránce, si práce skutečně zaslouží veskrze pozitivní hodnocení a uznání za originální rozvedení podnětů nabízených zvolenou vstupní literaturou.

Problém, obzvláště pro bakalářskou práci, představují však všechny formální aspekty práce. Lze začít u těch banálnějších, jako je např. chyba v číslování kapitol (chybí kapitola označená č. 2), využívání podtrženého textu za účelem zvýraznění některých pojmů či výroků v hlavním těle práce anebo absence citační normy (hned první tři tituly, na něž se odkazuje v poznámkách pod čarou, jsou citovány každý jinak). Ke středně závažným patří jenožnačně absence bibliografického odkazu na překlad Goodmanových *Způsobů světatvorby* jak v poznámkách pod čarou, tak v seznamu literatury, absence odkazu na Wicksův článek na

stránkách, kde se o něm v hlavním textu hovoří (zejm. s. 17), dále chybějící vysvětlení pojmu *světa umění* a odkaz na příslušnou literaturu, nepřeložené názvy textů v anglickém jazyce v hlavním textu či absence překladu spojení „blatant sensuality“ na s. 41.

Hlavní problém ovšem představují nedostatky, které postihují srozumitelnost hlavního textu samotného. Pomineme-li gramatické chyby a chyby v interpunkci (např. poslední věta druhého odstavce na s. 2), pak stylistické nedostatky deformují některé věty do podoby, kdy je těžké jim vůbec porozumět (např. první věta prvního odstavce na s. 5).

Tyto chyby bohužel srážejí hodnotu práce, která by si vzhledem k vymezení tématu a velmi přesvědčivému a systematickému postupu při jeho rozvíjení zasloužila podstatně pečlivější konečné zpracování. V současné podobě práci Anny Chytilové *Estetické aspekty fotografie (Fotografický styl jako problém pro teorii Rogera Scrutona)* navrhuji k obhajobě, ovšem nemohu navrhnout lepší hodnocení než *velmi dobře*.

Štěpán Kubalík